

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

॥ సుందరకాండం ॥

పంచదశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
॥ సుందరకాండం ॥
పంచదశః సర్గః

వనసుషమామవలోకయతా హనుమతా చైత్యప్రాసాదసన్నిధౌ దయనీయాం
సీతామాలోక్యేయమేవ సేతి తర్కణం తస్య ప్రసన్నతా చ

స వీక్షమాణస్తత్రస్థో మార్గమాణశ్చ మైథిలీం |
అవేక్షమాణశ్చ మహీం సర్వాం తామన్వవైక్షత || 5.15.1 ||

సంతానకలతాభిశ్చ పాదపైరుపశోభితాం |
దివ్యగంధరసోపేతాం సర్వతః సమలంకృతాం || 5.15.2 ||

తాం స నందనసంకాశాం మృగపక్షిభిరావృతాం |
హర్మ్యప్రాసాదసంబాధాం కోకిలాకులనిః స్వనాం || 5.15.3 ||

కాంచనోత్పలపద్మాభిర్వాపీభిరుపశోభితాం |
బహ్వీసనకుఢోపేతాం బహుభూమిగృహాయుతాం || 5.15.4 ||

సర్వర్తుకుసుమై రమ్యైః ఫలవద్భిశ్చ పాదపైః |
పుష్పితానామశోకానాం శ్రియా సూర్యోదయప్రభాం || 5.15.5 ||

ప్రదీప్తామివ తత్రస్థో మారుతిః సముదైక్షత |
నిష్పత్రశాఖాం విహగైః క్రియమాణామివాసకృత్ || 5.15.6 ||

వినిష్పతద్భిః శతశశ్చిత్రైః పుష్పావతంసకైః |
సమూలపుష్పరచితైరశోకైః శోకనాశనైః || 5.15.7 ||

పుష్పభారాతిభారైశ్చ స్పృశద్భిరివ మేదినీం |
కర్ణికారైః కుసుమితైః కింశుకైశ్చ సుపుష్పితైః || 5.15.8 ||

స దేశః ప్రభయా తేషాం ప్రదీప్త ఇవ సర్వతః |
పున్నాగాః సప్తపర్ణాశ్చ చంపకోద్దాలకాస్తథా || 5.15.9 ||

వివృద్ధమూలా బహవః శోభంతే స్మ సుపుష్పితాః |
శాతకుంభనిభాః కేచిత్ కేచిదగ్నిశిఖప్రభాః || 5.15.10 ||

నీలాంజననిభాః కేచిత్ తత్రాశోకాః సహస్రశః |
నందనం విబుధోద్యానం చిత్రం చైత్రరథం యథా || 5.15.11 ||

అతివృత్తమివాచింత్యం దివ్యం రమ్యశ్రియాయుతం |
ద్వితీయమివ చాకాశం పుష్పజ్యోతిర్గణాయుతం || 5.15.12 ||

పుష్పరత్నశతైశ్చిత్రం పంచమం సాగరం యథా |
సర్వర్తుపుష్పైర్నిచితం పాదపైర్మధుగంధిభిః || 5.15.13 ||

నానానినాదైరుద్యానం రమ్యం మృగగణద్వితైః |
అనేకగంధప్రవహం పుణ్యగంధం మనోహరం || 5.15.14 ||

శైలేంద్రమివ గంధాఢ్యం ద్వితీయం గంధమాదనం |
అశోకవనికాయాం తు తస్యాం వానరపుంగవః || 5.15.15 ||

స దదర్శావిదూరస్థం చైత్యప్రాసాదమూర్జితం |
మధ్యే స్తంభసహస్రేణ స్థితం కైలాసపాండురం || 5.15.16 ||

ప్రవాలకృతసోపానం తప్తకాంచనవేదికం |
ముష్ణంతమివ చక్షూంషి ద్యోతమానమివ శ్రియా || 5.15.17 ||

నిర్మలం ప్రాంశుభావత్వాదుల్లిఖంతమివాంబరం |
తతో మలినసంవీతాం రాక్షసీభిః సమావృతాం || 5.15.18 ||

ఉపవాసకృశాం దీనాం నిఃశ్వసంతీం పునః పునః |
దదర్శ శుక్లపక్షాదౌ చంద్రరేఖామివామలాం || 5.15.19 ||

మందప్రఖ్యాయమానేన రూపేణ రుచిరప్రభాం |
పినద్ధాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః || 5.15.20 ||

పీతేనైకేన సంవీతాం క్లిష్టేనోత్తమవాససా |
సపంకామనలంకారాం విపద్మామివ పద్మినీం || 5.15.21 ||

పీడితాం దుఃఖసంతప్తాం పరిక్షీణాం తపస్వినిం |
గ్రహేణాంగారకేణేవ పీడితామివ రోహిణీం || 5.15.22 ||

అశ్రుపూర్ణముఖీం దీనాం కృశామనశనేన చ |
శోకధ్యానపరాం దీనాం నిత్యం దుఃఖపరాయణాం || 5.15.23 ||

ప్రియం జనమపశ్యంతీం పశ్యంతీం రాక్షసీగణం |
స్వగణేన మృగీం హీనాం శ్వగణేనావృతామివ || 5.15.24 ||

నీలనాగాభయా వేణ్యా జఘనం గతయైకయా |
నీలయా నీరదాపాయే వనరాజ్యా మహీమివ || 5.15.25 ||

సుఖార్థాం దుఃఖసంతప్తాం వ్యసనానామకోవిదాం |
తాం విలోక్య విశాలాక్షీమధికం మలినాం కృశాం || 5.15.26 ||

తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదిభిః |
హ్రీయమాణా తదా తేన రక్షసా కామరూపిణా || 5.15.27 ||

యథారూపా హి దృష్టా సా తథారూపేయమంగనా |
పూర్ణచంద్రాననాం సుభ్రూం చారువృత్తపయోధరాం || 5.15.28 ||

కుర్వతీం ప్రభయా దేవీం సర్వా వితిమిరా దిశః |
తాం నీలకంఠీం బింబోష్ఠీం సుమధ్యాం సుప్రతిష్ఠితాం || 5.15.29 ||

సీతాం పద్మపలాశాక్షీం మన్మథస్య రతిం యథా |
ఇష్టాం సర్వస్య జగతః పూర్ణచంద్రప్రభామివ || 5.15.30 ||

భూమౌ సుతనుమాసీనాం నియతామివ తాపసీం |
నిఃశ్వాసబహులాం భీరుం భుజగేంద్రవధూమివ || 5.15.31 ||

శోకజాలేన మహతా వితతేన న రాజతీం |
సంసక్తాం ధూమజాలేన శిఖామివ విభావసోః || 5.15.32 ||

తాం స్మృతీమివ సందిగ్ధామృద్ధిం నిపతితామివ |
విహతామివ చ శ్రద్ధామాశాం ప్రతిహతామివ || 5.15.33 ||

సోపసర్గాం యథా సిద్ధిం బుద్ధిం సకలుషామివ |
అభూతేనాపవాదేన కీర్తిం నిపతితామివ || 5.15.34 ||

రామోపరోధవ్యథితాం రక్షోగణనిపీడితాం |
అబలాం మృగశావాక్షీం వీక్షమాణాం తతస్తతః || 5.15.35 ||

బాష్పాంబుపరిపూర్ణేన కృష్ణవక్రాక్షిపక్ష్మణా |
వదనేనాప్రసన్నేన నిఃశ్వాసంతీం పునః పునః || 5.15.36 ||

మలపంకథరాం దీనాం మండనార్హామమండితాం |
ప్రభాం నక్షత్రరాజస్య కాలమేఘైరివావృతాం || 5.15.37 ||

తస్య సందిదిహే బుద్ధిస్తథా సీతాం నిరీక్ష్య చ |
ఆమ్నాయానామయోగేన విద్యాం ప్రశిథిలామివ || 5.15.38 ||

దుఃఖేన బుబుధే సీతాం హనుమాననలంకృతాం |
సంస్కారేణ యథా హీనాం వాచమర్ధాంతరం గతాం || 5.15.39 ||

తాం సమీక్ష్య విశాలాక్షీం రాజపుత్రీమనిందితాం |
తర్కయామాస సీతేతి కారణైరుపపాదయన్ || 5.15.40 ||

వైదేహ్యో యాని చాంగేషు తదా రామోఽన్వకీర్తయత్ |
తాన్యాభరణజాలాని గాత్రశోభీన్యలక్షయత్ || 5.15.41 ||

సుకృతౌ కర్ణవేష్టౌ చ శ్వదంష్టౌ చ సుసంస్థితౌ |
మణివిద్రుమచిత్రాణి హస్తేష్వాభరణాని చ || 5.15.42 ||

శ్యామాని చిరయుక్తత్వాత్ తథా సంస్థానవంతి చ |
తాన్యేవైతాని మన్యేఽహం యాని రామోఽన్వకీర్తయత్ || 5.15.43 ||

తత్ర యాన్యవహీనాని తాన్యహం నోపలక్షయే |
యాన్యస్యా నావహీనాని తానీమాని న సంశయః || 5.15.44 ||

పీతం కనకపట్టాభం స్రస్తం తద్వసనం శుభం |
ఉత్తరీయం నగాసక్తం తదా దృష్టం ప్లవంగమైః || 5.15.45 ||

భూషణాని చ ముఖ్యాని దృష్టాని ధరణీతలే |
అనయైవాపవిద్ధాని స్వనవంతి మహాంతి చ || 5.15.46 ||

ఇదం చిరగృహీతత్వాద్ వసనం క్లిష్టవత్తరం |
తథాప్యనూనం తద్వర్ణం తథా శ్రీమద్యథేతరత్ || 5.15.47 ||

ఇయం కనకవర్ణాంగీ రామస్య మహిషీ ప్రియా |
ప్రణష్టాపి సతీ యస్య మనసో న ప్రణశ్యతి || 5.15.48 ||

ఇయం సా యత్యుతే రామశ్చతుర్భరిహ తప్యతే |
కారుణ్యేనాన్పశంస్యేన శోకేన మదనేన చ || 5.15.49 ||

స్త్రీ ప్రణష్టేతి కారుణ్యాదాశ్రితే త్యాన్పశంస్యతః |
పత్నీ నష్టేతి శోకేన ప్రియేతి మదనేన చ || 5.15.50 ||

అస్యా దేవ్యా యథారూపమంగప్రత్యంగసౌష్ఠ్యం |
రామస్య చ యథారూపం తస్యేయమసితేక్షణా || 5.15.51 ||

అస్యో దేవ్యా మనస్తస్మింస్తస్య చాస్యోం ప్రతిష్ఠితం |
తేనేయం స చ ధర్మాత్మా ముహూర్తమపి జీవతి || 5.15.52 ||

దుష్కరం కృతవాన్ రామో హీనో యదనయా ప్రభుః |
ధారయత్యాత్మనో దేహం న శోకేనావసీదతి || 5.15.53 ||

ఏవం సీతాం తథా దృష్ట్వా హృష్టః పవనసంభవః |
జగామ మనసా రామం ప్రశశంస చ తం ప్రభుం || 5.15.54 ||

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే పంచదశః సర్గః ॥